

D E C I Z I E

26 septembrie 2012

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Iulia Sîrcu
Eugenia Fistican
Tamara Chișca-Doneva

examinând în ședință publică recursurile declarate de către Societatea cu Răspunderea Limitată „Valigon-Impex”,

în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a Asociației „Drepturi de Autor și Conexe” din Republica Moldova împotriva Societății cu Răspunderea Limitată „Valigon-Impex” cu privire la încasarea remunerației de autor,

împotriva hotărârii Curții de Apel Chișinău din 05 martie 2012, prin care acțiunea a fost admisă,

c o n s t a t ă:

La 30 iulie 2009, Asociația „Drepturi de Autor și Conexe” din Republica Moldova a depus cerere de chemare în judecată împotriva SRL „Valigon-Impex” cu privire la încasarea remunerației de autor.

În motivarea acțiunii a indicat că SRL „Valigon-Impex”, în calitate de utilizator de creații protejabile prin retransmisie prin cablu, a obținut licența neexclusivă de tip RTV nr. 100-Re din 28 iulie 2005.

Susține că pîrîtul s-a obligat, o dată în trimestru, până la data de 15 a lunii care urmează după trimestrul raportat, să achite remunerația de autor în cuantum de 1 200 lei și să prezinte darea de seamă privind creațiile valorificate. Însă, nu și-a executat obligațiile începând cu trimestrul I anul 2007, a refuzat să achite benevol dreptul de autor la propunerea prin pretenția nr.1-07/0043 din 18 mai 2010, iar în temeiul acestui fapt pîrîtul, datorează 12 000 lei, remunerația de autor; 2 424 lei penalitatea de întârziere de 2% din suma datorată pentru fiecare zi de întârziere cu plată și 1 818 lei, penalitatea contractuală în mărime de un salariu minim pentru fiecare zi de întârziere a prezentării dării de seamă privind creațiile valorificate, iar în total suma de 16 242 lei.

Menționează că pîrîtul a valorificat prin retransmisie opere din repertoriul asociației, iar ca urmare întemeiat s-a refuzat beneficiarului rezilierea Licenței în cazul continuării retransmisiei creațiilor din repertoriul Asociației „Drepturi de Autor și Conexe”.

Solicită, încasarea din contul SRL „Valigon-Impex” a remunerației de autor în sumă de 12 000 lei, penalității de întârziere în sumă de 2 424 lei și penalității contractuale în sumă de 1 818 lei și obligarea prezentării dărilor de seamă privind creațiile valorificate în perioada trimestrul I anul 2007 - trimestrul II anul 2009.

Prin hotărârea Curții de Apel Chișinău din 12 martie 2010 acțiunea a fost admisă și încasat din contul SRL „Valigon-Impex” în beneficiul Asociației „Drepturi de Autor și Conexa” datorită în sumă de 16242 lei și obligată SRL „Valigon-Impex” să prezinte Asociației „Drepturi de Autor și Conexa”, în temeiul art. 36 alin.(2) din Legea nr. 293/1994 și conform Licenței, dări de seamă corespunzătoare privind creațiile valorificate pentru perioada trimestru I-IV anul 2007; trimestru I-IV anul 2008; trimestru I-II anul 2009.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 22 decembrie 2010 a fost admis recursul declarat de SRL „Valigon-Impex”, casată hotărârea primei instanțe și restituită pricina spre rejudecare în Curtea de Apel Chișinău.

Prin hotărârea Curții de Apel Chișinău din 05 martie 2012 acțiunea a fost admisă și încasat de la SRL „Valigon-Impex” în beneficiul Asociației „Drepturi de Autor și Conexa” din Republica Moldova 12 000 lei remunerația de autor pentru trimestrul I anul 2007-trimestrul II anul 2009, 2424 lei penalitatea de întârziere de 2% din suma datorată pentru fiecare zi de întârziere cu plata și 1818 lei penalitatea contractuală de un salariu minim pentru fiecare zi de întârziere a prezentării dării de seamă privind creațiile valorificate, iar în total suma de 16242 lei. Totodată, s-a obligat SRL „Valigon-Impex” să prezinte dările de seamă pentru perioada trimestrul I anul 2007 – trimestrul II anul 2009.

La 11 iunie 2012 SRL „Valigon-Impex” a declarat recurs împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii și emiterea unei noi hotărâri cu privire la respingerea acțiunii.

În motivarea recursului a invocat dezacordul cu hotărârea primei instanțe, susținând că instanța a examinat cauza în lipsa recurentului, încălcând astfel prevederile art. 100-105 CPC. Mai mult, susține că prima instanță și-a întemeiat hotărârea doar pe probele expuse de către intimat în cererea de chemare în judecată, iar examinarea cauzei în lipsa părții reclamate, care nu a fost citată în mod legal, a avut drept consecință adoptarea unei hotărâri bazate numai pe probele prezentate de partea intimată, or instanța nu a respectat modul de citare și de asigurare a prezenței în ședința judiciară a reprezentantului părții reclamate.

Totodată, invocă că instanța a examinat pricina superficial, fără a da o apreciere cuvenită cazului, deoarece instanței au fost prezentate contractele, încheiate cu posturile de televiziune - difuzorii în perioada de refer: SRL „Euro-TV Chișinău” contract f/n din 04 octombrie 2007 - postul de televiziune „Euro-TV Chișinău”, SRL „Național Media” contract nr. 85 din 10 februarie 2005 - postul de televiziune „Național TV”, SRL „Național Media” contract nr. 86 din 10 februarie 2005 - postul de televiziune „Favorit TV”, SRL „Național Media” contract nr. 87 din 10 februarie 2005 - postul de televiziune „N 24”, SRL „Minimax România” contract f/n din 03 mai 2004 - postul de televiziune „Minimax”, „Discovery Communication Europe” contract f/n din 01 ianuarie 2005 - postul de televiziune „Discovery Channel”, SAS „Socemie” contract f/n din 01 august 2004 - postul de televiziune „Euronews”, SA „Eurosport” contract nr. RV270 din 01 august 2004 - postul de televiziune „Eurosportnews”, reținând în acest sens, că recurentul a încheiat direct contracte cu posturile de televiziune pe toată perioada și a achitat regulat plățile pentru difuzarea acestora, iar captând și distribuind acest serviciu de programe recurentul valorifică drepturile exclusive conexa ale radiodifuzorului în ceea ce privește retransmisia programelor sale.

Menționează că, retransmisia reprezintă un drept conex al organizației de radiodifuziune, care acordă în sarcina radiodifuzorului o serie de drepturi conexe, printre care și dreptul exclusiv de retransmisie a emisiunilor sale.

În acest sens invocă, că organizației de difuziune pe cale radioelectronică sau distribuție prin cablu îi aparține dreptul exclusiv de a-și valorifica emisiunile sub orice formă, translarea simultană sau prin cablu a emisiunii sale. În felul acesta, anume dreptul de retransmisie al serviciilor de programe posturilor de televiziune indicate este valorificat de către recurent și nu careva alte drepturi de autor sau conexe, la care pretinde intimatul.

Concomitent menționează, că recurentul a obținut prin contractele cu radiodifuzorii permisiunea de a distribui emisiunile acestora prin cablu fără schimbări și modificări în conformitate cu difuzare grila, fără dreptul de a întrerupe difuzarea de programe pentru a face înlocuirea lor parțială sau totală. Astfel recurentul doar a retransmis simultan, integral și nemodificat serviciile de programe difuzate inițial de către radiodifuzorii.

Consideră argumentele intimatului precum că, recurentul a valorificat careva drepturi de autor sunt neîntemeiate, deoarece, prin valorificarea drepturilor de autor asupra operelor, ar fi relevantă situația de copiere a notelor muzicale, de adaptare a acestora sau de publicare a compozițiilor, care reprezintă o serie de note muzicale aranjate după voința și creativitatea autorului, fără consimțământul autorului, pe când obiectul de activitate al recurentului reprezintă recepționarea și distribuirea simultană, integrală și nemodificată a serviciilor de programe ale unor radiodifuzori.

Mai indică că la 16 martie 2007 recurentul a depus în adresa intimatului o cerere, prin care a solicitat rezilierea acordului începând cu data de 16 aprilie 2007. De asemenea, menționând și menționat faptul că în continuare î-și va desfășura activitatea conform schimbărilor în Hotărârea Guvernului publicată în Monitorul Oficial nr. nr. 51-54 din 31 martie 2006 numai în baza contractelor directe cu radiodifuzorii, ce dau dreptul de retransmitere a programelor prin cablu.

Insistă că în felul acesta, licența în cauză este considerată reziliată începând cu 16 aprilie 2007 și părțile în asemenea circumstanțe sunt eliberate de obligațiunile contractuale.

Suplimentar a invocat și faptul că prin ordinul de plată nr. 2 din 13 aprilie 2007 recurentul a achitat remunerația conform licenței pentru perioada 01 ianuarie 2007 – 15 aprilie 2007, și anume pentru perioada până la rezilierea licenței, pe când prima instanță prin hotărârea contestată a dispus încasarea pentru perioada deja achitată.

În conformitate cu art. 402 al. (1) CPC, recursul se declară în termen de 20 zile de la data comunicării hotărârii motivate.

Iar, reieșind din prevederile art. 30 al. (1) al Legii contenciosului administrative, recursul se declară în termen de 15 zile de la data pronunțării sau de la data comunicării hotărârii integrale, în cazul în care acțiunea este judecată în lipsa părții, dacă legea nu dispune altfel.

Din înscrisurile cauzei rezultă că cu hotărârea motivată a primei instanțe din 05 martie 2012, reprezentantul recurentului SRL „Valigon-Impex” a făcut cunoștință la data de 07 iunie 2012, fapt confirmat prin semnătura ultimului (f.d. 224 verso), din care considerente, instanța de recurs reține, că recurentul s-a conformat prevederilor legale și recursul se consideră depus în termen.

Reprezentantul recurentului SRL „Valigon-Impex” – Airapetean Artur, în ședința instanței de recurs, a susținut recursul, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri cu privire la respingerea acțiunii.

Reprezentantul recurentului Asociația „Drepturi de Autor și Conexe” din RM – Andrei Mămăligă, în ședința instanței de recurs, a solicitat respingerea recursului cu menținerea hotărârii primei instanțe pe care o consideră legală și întemeiată.

Audiind reprezentanții părțile, studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursul întemeiat și care urmează a fi admis cu casarea hotărârii primei instanțe și restituirea pricinii spre rejudecare în prima instanță din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 417 alin. (1) lit. (d) CPC, instanța de recurs după ce judecă recursul, este în drept, să admită recursul și să caseze integral sau parțial hotărârea primei instanțe, restituind pricina spre rejudecare în primă instanță în cazul în care eroarea judiciară a primei instanțe nu poate fi corectată de instanța de recurs.

În conformitate cu art. 240 alin. (3) CPC, instanța judecătorească adoptă hotărârea în limitele pretențiilor înaintate de reclamant.

Instanța de recurs reține că Asociația „Drepturi de Autor și Conexe” din RM înaintând acțiunea în judecată împotriva SRL „Valigon-Impex” a solicitat încasarea din contul SRL „Valigon-Impex” a remunerației de autor în sumă de 12 000 lei, penalității de întârziere în sumă de 2 424 lei și penalității contractuale în sumă de 1818 lei și obligarea prezentării dărilor de seamă privind creațiile valorificate în perioada trimestrul I anul 2007 - trimestrul II anul 2009.

Fiind investită cu judecarea pricinii în cauză, prima instanță a ajuns la concluzia temeiniciei acțiunii și admiterii acesteia, dispunând încasarea de la SRL „Valigon-Impex” în beneficiul Asociației „Drepturi de Autor și Conexe” din Republica Moldova 12 000 lei remunerația de autor pentru trimestrul I anul 2007-trimestrul II anul 2009, 2424 lei penalitatea de întârziere de 2% din suma datorată pentru fiecare zi de întârziere cu plata și 1818 lei penalitatea contractuală de un salariu minim pentru fiecare zi de întârziere a prezentării dării de seamă privind creațiile valorificate, iar în total suma de 16242 lei, cu obligarea SRL „Valigon-Impex” să prezinte dările de seamă pentru perioada trimestrul I anul 2007 – trimestrul II anul 2009

Este de menționat că după cum rezultă din procesul-verbal al ședinței de judecată a primei instanțe din 08 decembrie 2011, după verificarea probelor din dosar și celor prezentate suplimentar, instanța a dispus amânarea examinării cauzei pentru 01 martie 2012 orele 11.00 cu acordarea părților termenului pentru pregătirea susținerilor verbale în forma scrisă. Iar la data de 01 martie 2012, după verificarea prezenței, a fost pusă în discuție posibilitatea finisării anchetei judecătorești, reprezentantul reclamantului a considerat posibilă finisarea anchetei judecătorești, de asemenea solicitând și anexarea la materialele cauzei a unor înscrisuri (f.d. 217).

În conformitate cu art. 235 al. (1) CPC, participanții la susținerile orale nu au dreptul să apeleze în luările lor de cuvânt la circumstanțe neexamine de instanță și nici la probe neelucidate în ședință de judecată dacă nu s-au referit la

astfel de circumstanțe și probe în declarațiile lor de pînă la finalizarea examinării pricinii în fond.

Instanța de recurs reține că odată cu primirea propunerii de recuzare, prima instanță, în sensul art. 235 alin. (2) CPC, care reglementează reluarea examinării pricinii în fond, după primirea a unor înscrisuri noi, urma să reia examinarea pricinii în fond și să judece cauza în fond, conform regulilor generale.

În reiterare se vor remarca și prevederile art. 138 alin.(6) CPC, care stipulează că copiile de pe documentele prezentate în judecată de către participantul la proces, precum și de pe cele reclamate din oficiu de instanță, se înmînează participanților la proces care nu dispun de ele.

În speță, însă, se constată că prima instanță a primit înscrisuri noi de la reclamant, însă care nu au fost înmîinate reprezentantului pîrîtului din motivul neprezentării acestuia în ședință de judecată, după care, fără a relua examinarea cauzei în fond, a declarat finalizarea examinării cauzei în fond, fapt ce contravine normelor de drept procedural.

Prin urmare, la acest capitol este re reținut și faptul că cauza a fost judecată în lipsa reprezentantului SRL „Valigon-Impex”, care avea calitate de pîrît în proces, fapt oglindit în procesul-verbal al ședinței de judecată (f. d. 217) din 05 martie 2012.

În conformitate cu art. 102 alin. (3) și (4) CPC, comunicarea citației se realizează prin înmînarea ei participanților la proces, martorilor, experților, specialiștilor, interpreților astfel încât aceștia să se poată pregăti de proces și să se prezinte la timp în fața instanței. Citația se înmînează părții cu cel puțin 3 zile înainte de data judecării.

Iar, în conformitate cu art. 105 alin. (1) CPC, citația și înștiințarea se trimit prin scrisoare recomandată cu aviz de primire sau prin persoana împuternicită de judecată. Data înmînării citației sau înștiințării se înscrie pe citație sau înștiințare în partea care se înmînează destinatarului, precum și pe cotor, care se restituie instanței.

Or, după cum denotă actele cauzei, la materialele dosarului este anexată copia înștiințării reprezentantului reclamantului SRL „Valigon-Impex” despre examinarea pricinii pentru 01 martie 2012 (f. d. 202), pe cînd careva date, referitor la înmînarea înștiințării despre ședința de judecată pentru 05 martie 2012 lipsesc, fapt ce contravine prevederilor enunțate.

Aici este de remarcat și faptul, că deși din procesul-verbal al ședinței de judecată din 01 martie 2012 rezultă că, reprezentantul pîrîtului, fiind citat legal în ședința de judecată nu s-a prezentat, totodată deliberarea și pronunțarea hotărîrii a fost amînată pentru data de 05 martie 2012 ora 12.00, însă nici SRL „Valigon-Impex” și nici reprezentantul acesteia nu au fost citați în mod legal despre locul, data și ora ședinței instanței de judecată, or, astfel de date la materialele cauzei lipsesc.

În conformitate cu art. 205 alin. (2) CPC, în cazul neprezentării în ședință de judecată a unui participant la proces despre a cărui citare legală nu există date, procesul se amână.

Contrar dispoziției citate, prima instanță, fără a soluționa posibilitatea finalizării examinării pricinii în lipsa reprezentantului pîrîtului a examinat pricina în lipsa ultimului precum.

Astfel, reieșind din prevederile art. 27 alin. (1) din CPC, prima instanță nu a asigurat disponibilitatea în drepturi a participantului la proces, ce se afirmă prin posibilitatea, în primul rând a părților, de a dispune liber de dreptul subiectiv material sau de interesul legitim supus judecării, precum și de a dispune de drepturile procedurale, de a alege modalitatea și mijloacele procedurale de apărare, ce direct indică că instanța a admis încălcarea normelor de drept procedural ce impun casarea hotărârii primei instanțe.

Prin urmare, în circumstanțele sus-vizate, recurentul a fost privat de dreptul la un proces echitabil garantat de art. 6 al. (1) al Convenției Europene pentru Protecția Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale.

Față de cele ce preced, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul, de a casa hotărârea primei instanțe și de a restitui pricina spre rejudecare în prima instanță.

În conformitate cu art. 417 alin. (1) lit. d), art. 419 CPC, Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e:

Se admite recursurile declarate de către Societatea cu Răspunderea Limitată „Valigon-Impex”,

Se casează integral hotărârea Curții de Apel Chișinău din 05 martie 2012 în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a Asociației „Drepturi de Autor și Conexe” din Republica Moldova împotriva Societății cu Răspunderea Limitată „Valigon-Impex” cu privire la încasarea remunerației de autor, cu restituirea pricinii pentru rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, de un alt complet de judecată.

Decizia nu este supusă nici unei căi de atac.

Președintele ședinței, judecătorul

Iulia Sîrcu

Judecătorii

Eugenia Fistican

Tamara Chișca-Doneva